

A CUKOR ÜGYÉTŐL AZ INTERNÁCIONÁLÉ ELÉNEKLÉSÉIG

Egy falusi politikai szervezet színeváltozásai, 1944–1950

A Magyar Népi Szövetség sóváradai szervezetének jegyzőkönyveit fénymásolatban a székelyudvarhelyi P. Buzogány Árpádtól kaptam. A keményfedelű, vonalas füzetbe írt jegyzőkönyvek eredeti példánya Király András sóváradai lakos tulajdonában van, akinek apja Király István a MNSz. vezetőségi tagja, majd a Román Munkáspárt helyi sejtjének titkára volt. A sóváradai tagszervezet tevékenységéről az 1944. november 21–1950. július 28. közötti időszakból 89 jegyzőkönyv maradt fenn. A kézírásos jegyzőkönyvek néhány lap kivételével kitűnően olvashatók. A mondat szerkesztésből és a rendezett írásképből arra következtetünk, hogy a jegyzőkönyveket a gyűléseken készült feljegyzések alapján egy későbbi időpontban fogalmazták, ezeket a minden alkalommal a gyűléseken jelenlévők által kijelölt két hitelesítő személy utólag aláírta.

Az alábbi válogatásban 22 jegyzőkönyv szerkesztett változatát közöljük. Célunk annak a politikai-ideológiai folyamatnak dokumentálása, ahogyan a községben a spontán, valódi érdekvédelmi politizálásra rátelepedett a nagypolitika. Az első évek szervezeti életének mozgalmas, sokszínű érdekvédelmi, közművelődési tartalmi helyett a negyvenes évek vége felé (különösen az 1947-es átszervezés után) fokozatosan teret nyertek a helyi céloktól és érdekektől idegen vagy nagyon távol álló politikai kérdések és kizsorították a lakosság mindennapjaiban fontos „apró” ügyeket. A szervezetben évről-évre erősödött a Kommunista Párt, majd a Román Munkáspárt befolyása, lassan a kommunista politikai és ideológiai célkitűzések, eszmék és a központból kapott utasítások

terjesztőjévé, végrehajtó szervévé vált. Ezzel párhuzamosan beszűkült lokális társadalmi bázisa, tagsága fogyott. A kollektivizálás melletti agitálás, a begyűjtést szorgalmazó propaganda, az osztályharcos politika térnyerése a szervezetben megosztotta a falu társadalmát.

1947 januárjában felsőbb utasításra „a MNSz-et teljesen újjá kell szervezni és egy bizottságra van szükség, aki ezt a munkát elvégezze. Ezen bizottságnak az volna a kötelessége, hogy házcsoportonként eljárja a falut, és beszervezenek minden jelentkezőt” jelenti be az alelnök a január 13-i gyűlésen. Március 10-én a „titkár jelenti, hogy a MNSz. újjá szervezése befejeződött és az összes tagok száma 438.” (A szervezetnek 1944 decemberében 763 tagja volt.) Az is megtörtént, hogy a Szövetség egyik évi rendes közgyűlésén (1947. április 20) csak „a közgyűlés mint egy 67 tagja jelent meg” ezért egy héttel elhalasztották. Annak ellenére, hogy „ezen közgyűlés is ki volt hirdetve a községben a szokásos módon”, egy hét múlva is csak 69 tag jelent meg. 1949. végén újabb átszervezés következett, ekkor már a helyi szervezetben a kommunista propaganda került túlsúlyba: „azon az uton kell haladnunk, amelyet a RMP jelölt ki számunkra” jelentette ki egyik vezetőségi tag.

A külső ideológiai, politikai nyomásra átrendeződtek a helyi társadalmi viszonyok, a MNSz. rendezvényein agresszív megnyilvánulásokra, a járási kiküldöttek javaslatára tagok kizárására, a tagság időszakos felfüggesztésére került sor. A helyi problémáktól elidegenített politizálást a gyűlések jellege és tárgysorozatai mellett a szervezet gyűlései számának évenkénti alakulása is jelzi: 1944-ben 4, 1945-ben 30, 1946-ban 16, 1947-ben 13, 1948-ban 9, 1949-ben 4, 1950-ben 13 gyűlést tartott a MNSz. sóváradi tagszervezete. Míg például 1945-ben a választmányi és tizedesi (a falu tizedeseinek képviselői) gyűlések mellett még 11 rendkívüli közgyűlést, egy tantestületi értekezletet és a Szövetség Női csoportjának gyűlését tartották, addig 1948-1949-ben mindössze egy taggyűlésre

került sor, ezekben az években a csak a szűk körű vezetőség – az Intéző Bizottság és a Végrehajtó Bizottság – ült össze.

A szervezet belső életének kezdeti demokratizmusát is a felülről vezérelt technikák váltották fel. Például a vezetőséget első években a közgyűlés javasolta és választotta, később a vezetők cseréjét szűk körű intézőbizottsági gyűlésen egy vezető személy javasolta és a gyűlés a jelölteket „egyhangulag megválassza.”

A szervezetben megszűnt az első évek érdekvédelmi tevékenysége. Míg a kezdeti időszakban többször előfordult, hogy nem fogadták el a járási központból érkező utasításokat, nyomatékosan kifejezték saját álláspontjukat, sőt javaslatokat tettek a központnak érdekvédelmi akciók kezdeményezésére, a negyvenes évek második felétől a feltétel nélküli alárendelődés időszaka kezdődött el. Ennek a szerepváltásnak az volt a következménye, hogy a szervezet vezetői 1950-ben nem tanúsítottak semmiféle ellenállást, szembeszegülést az EMGE és a gazdakör vagyonának felszámolásakor.

A Magyar Népi Szövetség sóváradi szervezetének jegyzőkönyvei¹

1/1944

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóvárakon, 1944 november 21.én a Magyar Népi (Demokrata) Szövetség² alakuló közgyűlésén. Jelen vannak:

-
- 1 *Forrás: Jakabffy Elemér Alapítvány Kortörténeti Gyűjteménye, K 410. sz.*
A jegyzőkönyveket betűhíven közöljük, néhány értelemzavaró ékezethiány kiegészítésével. A szögletes zárójelekben saját megjegyzéseink olvashatók, a [...] jelölés a terjedelmi okokból kihagyott, mondanivalónk szempontjából nem lényeges szövegrészek helye. (A jegyzetek összeállításánál felhasználtam Vincze Gábor: *A romániai magyar kisebbség történeti kronológiája 1944-1953. Budapest-Szeged 1994. c. munkáját* – O. S.)
 - 2 Marosvásárhelyen 1945. október 15-én először Magyar Demokrata Szövetség néven alakul meg a politikai szervezet, később változtatják a nevét „Magyar Népi Szövetség”-re. A jegyzőkönyvben használt változattal feltehetően a folytonosságot kívánta jelezni a jegyzőkönyvvezető.

Kopacz Antal a M.N.Sz. nyáradszeredai járási elnöke, ifj. Vas Dénes községi bíró, Jancsó István községi jegyző és a falu népéből összesen 287 érdeklődő személy.

A gyűlést Jancsó István, községi jegyző nyitotta meg és felkéri Kopacz Antalt, hogy ismertesse a M.N.Sz.-nek a munkaprogramját.

Kopacz Antal ismerteti a M.N.Sz. munkaprogramját és célját, mely az itt élő népek közötti békés együttélés megteremtése és az egyenjogúságukért való küzdelem. A Szövetség tagja lehet minden becsületes, igazságszerető férfi és nő. A Szövetség célja, hogy segítséget nyújtson a közigazgatási, közoktatási, közgazdasági szervezeteknek, szabad véleménnyilvánításra és egészséges bírálatra nevelni. Továbbá előadja, hogy egyedül a M.N.Sz. nek köszönhető, hogy a betolakodott sovinszta román csendőrök nem hurcolhatták el az itt élő munkás embereket. Ezek után felkéri a népi gyűlést, hogy válassza meg tagjai közül a Szövetség vezetőségét [...]

A közgyűlés a vezetőségre bízta a megfelelő létszámú tizedesek kiválasztását a szervező munka elvégzésére. Ugyancsak a vezetőségre bízta a szükséges létszámú választmányi tagnak a behívását.

Mivel több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

3/1944

Jegyzőkönyv

Felvétel Sóváraddon, 1944 december hó 20-án a M.N.Sz. tizedesi³ és választmányi gyűlésén...

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök bejelenti, hogy a tizedesek által összegyűjtött tagok létszáma 763. A gyűlés a bejelentést őszinte örömmel tudomásul veszi. Elnök kéri a gyűlést, hogy a karácsonyi színdarabra vonatkozó helyarákat a gyűlés állapítsa meg. A gyűlés a helyarákat a következő

3 A tizedeseket, utcatizedeseket vagy utcafelelősöket kezdetben a tagság választotta a falu tizedesei, nagyobb utcai képviselőiben. Később a helyi vezetőség javaslataira választottak utcafelelősöket.

képen állapítja meg: első hely 7 P II. 5, álló hely 4 P. Ünnepe harmadnapján 4 P, az öregeknek pedig 2 P.

A zenészek étkeztetését a választmány díjmentesen felajánlja.

Sipeki Béla testvérünk megbotráncozását fejezi ki az ellen a nem demokratikus szellemben történt cukorelosztás ellen, amit a „Hangya” végzett, mégpedig úgy, hogy a tagok $\frac{1}{2}$ a nem tagok $\frac{1}{4}$ kgr.ot kaptak. Elnök jelenti, hogy már a felszólalás előtt közbenjárt az illetékes helyen, hogy ilyensmi máskor elő ne forduljon...

K.m.f.

4/1945

Jegyzőkönyv

Felvétellett Sóváradon 1945 március ho 23-án a „Magyar Népi Szövetség” választmányi és tizedesi gyűlésén.

Jelen vannak [34 név]

Elnök üdvözlí a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot nevezzen ki [...]

Elnök kéri a gyűlést, hogy határozzon afelől aki a tizedesi és választmányi tagok közül valamilyen belső ügyet el mond kint a faluban milyen büntetést szab a gyűlés rájok. A gyűlés egyhangúlag úgy határoz a melyik tag bármilyen belső ügyet elmond kint a faluba azt először meginti és másodsor pedig kizárja a tizedesi és választmányi tagok sorából.

Elnök indítványozza, hogy a választmányi és tizedesi tagok közül két tagot küldjenek ki a községi tanács gyűlésére mint megfigyelőt, akik állandóan figyeljék a tanács munkáját.

A gyűlés az elnök indítványát egyhangulag elfogadja és a tanács gyűlések megfigyelésére kiküldi három havi időtartamra Bíró S. Ferencz és Péter János testvéreinket.

Elnök előterjeszti, hogy a népbíróság megalakítása igen időszerrű volna, hogy minden apró-cseprő ügygel tagjainknak ne kelljen a rendes bírósághoz fordulni. Kéri a gyűlést, hogy jelöljön ki tíz

tagú népbírósi jelöltek, akiket majd a nép gyűlés fog megválasztani.

A gyűlés egyhangulag elfogadja a népbírósi megalakításának tervét⁴ és a maga köréből jelöl a tagságra még pedig a következő testvéreinket [10 név] akiknek a megválasztását a népbírósi népgyűlésre bízza.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

7/1945

Jegyzőkönyv

Felvetett Sóváradon 1945 április 8-án a Magyar Népi Szövetség rendkívüli közgyűlésén.

Jelen vannak: Szöcs Béla M.N.Sz. titkára, Pajzs Gábor M.N.Sz. járási titkára, Vass Márton helyi elnök, Király István alelnök, Madaras Béla pénztárnok, Biró Dezső titkár-jegyző, valamint a Magyar Népi Szövetség 217 megjelent tagja.

Elnök üdvözlö a megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

Elnök bemutatja a megérkező vendégeket kihangsúlyozza, hogy mind a két kiküldöt a nép embere, a népből származott így ismerik a nép minden baját.

Ez után Szöcs Béla emelkedett szólásra, megemlékezik, hogy ő Sóvárad község szülötte és ezek után megtartja magas szónoklású beszédét, ismerteti, hogy a Magyar Népi Szövetség azt a gigantikus erőfeszítést amit kifejt a nép érdekében. Ezek után rátér a fasizmus igen káros okára és ismerteti a Magyar Népi Szövetségét és megállapítja, hogy az igazi ellenségeink mindig a németek voltak, de a vörös hadsereg [sic!] segítségével meg kaptuk a felszabadulást és magunk intézzük a sorsunkat. A szervezetünk politikai tényezővé vált, szava van már mindenütt, tanácsnál, városnál munka kamaránál a kormánynál. A M.N.Sz. kell ellen-

4 Az 1945. április 18-án közzétett 294. sz. törvényerejű rendelettel létrehozott észak-erdélyi ítélőtáblák mellett népbírósi bíróságokat is kellett volna alakítani, erre azonban csak Kolozsváron került sor.

őrizze a bírót, tanácsot, jegyzőt, főszolgabírókat mindenkit aki a körében működik.

Továbbiakban ismerteti a román nép küzdelmét a demokráciáért aki kivívta az igazi szabadságot és nem kell félni az új helyzetben mert igazi demokrata népkormányzás lesz és el kel tűnjön a sovinszta uszításoknak. Mi nem akarunk több háborút és így szívünkéből ki kel öljük a gyűlötet és szeretettel kell egymás iránt viseltessünk, azért kel a szeretetet kifejleszteni önmagunkba, hogy több háborút ne lehesen kezdeni. Továbbá előadja, hogy a Kükülő völgyi szegény emberek településére megengedik, hogy Lomád, Zágor stb. falvakba letelepedjenek és kéri gondolják meg, hogy akiknek kevés a földje igyekezzék ezen földek és házak elfoglalását.⁵

A bevetendő területeket minél előbb vessük be, hogy mindenki ez évben a munkájával jusson az életet adó élelemhez.

Ezek után Pajzs Gábor a kerületi titkár beszél a rémhír terjesztés ellen.

Ezen jegyzőkönyv hitelesítésére Varga Sándor és Zsombori Vilmos kérik fel.

Ezek után az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

9/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 árpilis 21-én a Magyar Népi Szövetség tizedesi és választmányi gyűlésén. [...]

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja [...]

Elnök előadja, hogy a környező községekbe valamint a mi községünkbe is katonai behívók jönnek a regáti városokba, de

5 A Magyar Népi Szövetség Észak-Erdélyi Végrehajtó Bizottsága 1945. március 13-án a Kolozsváron tartózkodó Petru Groza miniszterelnöknek memorandumot nyújtott át, melyben más kérések mellett az is szerepelt, hogy „a magyarság az elmenekült észak-erdélyi szászok földjeiből számarányának megfelelően részesedhessen.” Ezt a kérést feltehetően jóváhagyták, arra nem találtunk adatokat, hogy települtek-e az említett szász falvakba sóváradiak.

mivel a nemzetiségi miniszterrel folytatott tárgyalások⁶ alkalmával az a megálapodás volt, hogy magyar anya nyelvű testvéreink csak újonnan alakuló alakulatokba vagy pedig munkára a megyébe esetleg a szomszéd megyébe lehet behívni ezeket előadva ismerteti a napokban folytatott eljárását ebben az ügyben és beszélt telefonon a M.N.Sz.-el, a Népőrséggel és a Demokrata Arcvonal⁷ titkárságával ott azt a felvilágosítást adták, hogy kapcsolatba lépnek az illetékes hatóságokkal és az eredményről értesíteni fognak.

A gyűlés az elnöki bejelentést és az ügyben való eljárást tudomásul veszi.

Elnök előterjeszti, hogy a Szövetség pénztárából valamilyen anyagot kelene vásárolni, hogy a pénz értéke ha csökken ne érje veszteség.

A gyűlés egyhangúlag úgy határoz, hogy a Szövetség pénzéből 2500 P.-ig colos deszkát vásárol a deszka megvásárlásával megbiza Madaras Béla, Orosz József, Bartha Sándor, Király István és Vass Márton testvéreinket[...]

K.m.f.

10/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 április 28-án a Magyar Népi Szövetség rendkívüli közgyűlésén [...]

Elnök előadja, hogy az utóbi időben agodalmaink voltak afelől, hogy esetleg olyan intézkedések jönnek amelyek nem felelnek meg a „Magyar Népi Szövetségnek a kormánnyal kötött egyeség szellemének, így többek között katonai behivok jöttek regáti

6 A jegyzőkönyv feltehetően az 1945. március 15-én Marosvásárhelyre érkező Vlădescu-Răcoasa nemzetiségügyi miniszterrel folytatott megbeszélésekre utal. A Magyar Népi Szövetség marosvásárhelyi szervezete ekkor emlékiratot ad át a miniszternek.

7 Országos Demokrata Arcvonal: 1944. szeptemberében alakult gyűjtőszervezet, tagja volt a Magyar Dolgozók Szövetsége is. A sóváradai MNSZ elnök valószínűleg az ODA marosvásárhelyi központjával lépett kapcsolatba.

munka szolgálatra valamint fel akarják oszlatni a községi tanácsot is ezek után ismerteti, hogy egy két tagú küldöttség járt marosvásárhelyi M.N.Sz. hez ezeknek az ügyeknek az elintézésére, akiknek a közbenjárására elrendelték, hogy akinek hívoja jön nem kel egyelőre bevonuljon és a hivot kel beküldenii a M.N.Sz. hez. Ezek után kéri a tagoknak a szeretetben valo élését és az össze tartást.

A közgyűlés a bejelentéseket tudomásul veszi.

Elnök bejelenti, hogy a Május 1 a munkás ünep meg lesz tartva, teljes munka szünet lesz. Az elnöki bejelentést a közgyűlés tudomásul veszi.

Mivel több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

11/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóvárádon 1945 május 16-án a „Magyar Népi Szövetség” tizedesi és választmányi gyűlésén [...]

Elnök részletesen beszámol a „Magyar Népi Szövetség” nek 1945. Május 6-13-ig Kolozsváron tartott országos Naggyűlésének minden egyes pontjáról. Első sorban ismerteti a hét napig tarto Magyar Népi Parlamentii tárgyalásoknak a műsorát, ezek után rátér a naponkénti tárgyalásokra még pedig a gazdasági, jogi, közigazgatási, közművelődési, iskolai, egyházi, szövetkezeti ügyekről.

Ezek után rátér részletesen a Groza kormány azon kijelentésére, hogy amit a Magyar Népi Naggyűlésen a magyar nép kívánt teljes egészben meg fogja adni a kormány.

A beszámolot a gyűlés egyhangulag tudomásul veszi. Egyben elhatároza a gyűlés hogy az edig is rendületlenül folytatot munkát még nagyobb erővel fogja végezni.

Mivel több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

14/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 június 3 án a „Magyar Népi Szövetség” tizedesi és választmányi gyűlésén [...]

Elnök előterjeszti, hogy a Magyar Népi Szövetséghez és enek Központjához intézen egy határozatot, hogy Észak Erdélyből mivel igen nagy létszámu állatot vettek igénybe ennek ellensúlyozására alakitson egy vegyes bizotságot a demokratikus pártokbol a központ és vizsgálja felül ugy az Ó királyság valamint az Észak Erdélyi gazdák teherbiroképeségét megálapitva azt, hogy a regáti 20 holdas gazdának menyi állata van ugy szintén egy Észak Erdélyi gazdának átlag véve és a megálapítás után mentesítsék az Észak erdélyi gazdákat a beszolgáltatás alol.

A gyűlés az elnök előterjesztését egyhangulag elfogadja és utasítja az elnökséget, hogy a határozatot foglalja írásba és terjeszse fel a Központhoz.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

18/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóváradon 1945 július 1.én a „Magyar Népi Szövetség” rendkívüli közgyűlésén.

Jelen vannak: Vass Márton elnök, Bíró Dezső jegyző-titkár, Bíró Géza Gazdaköri elnök, Zsombori Vilmos kiküldöt valamint a M.N.Sz. 216 megjelent tagja.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot nevezzen ki. Mire a gyűlés a jegyzőkönyv hitelesítésére Bíró E. Sándor és Józsa Ferencz testvéreinket kéri fel és biza meg.

Elnök bejelenti, hogy Szövetségünk az utóbbi két hét alatt két nagy gyűlésen vet részt még pedig a marosvásárhelyi vármegyei gyűlés és a Földművesek Bukaresti kongresszusán és felkéri

Kimpián Simon testvérünket hogy a marosvásárhelyi gyűlésen elhangzott politikai beszámolot ismertese.

Az elnöki felhívás után Kimpián Simon igen részletesen ismerteti a gyűlésen elhangzott politikai beszámolt és ismerteti a határozati javaslatot is.

Elnök felkéri Bíró Géza Gazdaköri elnököt, hogy a gyűlésen elhangzott gazdasági kérdésekről számoljon be.

A gazdaköri elnök igen részletesen beszámol a gazdasági ügyekről.

Elnök felkéri Zsombori Vilmos testvért, hogy a Bukaresti kongresszusrol⁸ számoljon be. Az elnöki felhívásra Zsombori Vilmos igen részletesen beszámol a Bukaresti gyűlésről ismerteti a fogoly kérdést⁹ az állampolgárságot¹⁰ a népőrséget, valamint a szövetségünknek rádióval valo ellátását, pénzbeváltásrol, és a vasutrol az inkadrálásrol.

Ezek után az elnök megtartja nagyhatású beszédét amit a gyűlés igen nagy tetszéssel fogad.

Mivel indítványt nem tettek és több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

19/1945

Jegyzőkönyv

Felvétetett Sóvárádon 1945 július 10 én a „Magyar Népi Szövetség” válaszmányi és tizedesi gyűlésén [...]

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja [...]

Elnök ismerteti a politikai helyzetet és ezek után rátér az ovodánál megüresedet ovonői állás betöltésére és jelenti, hogy Korodi Jozsefné kéri a tanfelügyelőségtől, hogy a sóváradi ovoda-

8 1945. június 24-27-én tartották Bukarestben az Ekésfront első kongresszusát.

9 Feltehetően a földvári és Tîrgu-Jiu-i internálótáborokban fogva tartott magyarokra utal a jegyzőkönyv, az utóbbi táborból csak néhány nappal a kongresszus előtt szabadultak a foglyok.

10 Valószínűleg az Ekésfront kongresszusán az 1945/261 sz. állampolgársági törvényt is ismertették.

hoz neveze ki ovonői állásra de mivel a kérésen kel a M.N.Sz. javasolja a kinevezést és kéri az elnök, hogy szavazon a gyűlés hogy Korodi Jozsefné kérését javasolja vagy nem.

A gyűlés hosszas vita után úgy határoz, hogy bár Korodi Jozsefné demokratikus mivoltát hangoztatása [hangoztatja] de a nép bizalmát nem bírja a rövid hozzászólásokban kitűnik, hogy 1944 szeptember 15 a vörös hadsereg átvonulása után a reakcios betolakodó gárdista csendőrökkel egyetértve közre működött a magyarok elhurcoltatásában, a magyar nyelvet nem bírja tökéletesen, és fel veti a gyűlés, hogy tagja volt e a M.N.Sz. nek kezdetől fogva ere az Elnök ismerteti a M.N.Sz. alapszabály azon részét a mely szerint minden olyan egyén tagja lehet a szövetségünk[nek] aki magyarnak valja magát és az irány vonalat betartja, de mivel csak akkor jelentkeztek a mikor a kérvényét hozta és kérte javaslatát a M.N.Sz. nek a bár tagnak való belépését elfogatta dacára annak [hogy a] gárdista rém uralom alatt barátnéihoz intézet levelében azt hangoztassa „hogy ő jó oláhné maradt és nem köpönyeg forgató magyar” a fenti indokok alapján a gyűlés az ovonői állásra Sóváradra való kinevezését nem javasolja.

Elnök előterjeszti és a gyűlés egyhangulag elfogadja hogy ha Korodi Jozsefné nem kapna állást a férje haza jöveteléig anyagi támogatásba részesíti.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

22/1945

Jegyzőkönyv

Felvétellett Sóvárakon 1945 augusztus 16 án a a „Magyar Népi Szövetség” választmányi és tizedesi gyűlésén.

Elnök üdvözli a magjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két tagot nevezzen ki [...]

Elnök ismerteti az általános politikai helyzetet és részletesen beszámol az elmúlt gyűlés óta történt politikai eseményekről.

A gyűlés a beszámolót tudomásul veszi.

Az elnök ezek után bejelenti, hogy a községünkben is megalakult a Kommunista Párt sejte aminek megalakult a szervező bizottsága és vannak tagjelöltjei is ebbe a sejtbe csak igazságos, becsületes és a közöségért harcoló ember léphet be meghívás útján.

A gyűlés a sejt megalakulását tudomásul veszi.

Mivel több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

29/1945

Jegyzőkönyv

Készült 1945 november hó 21 én Sóváraddon a M.N.Sz. tizedesi és választmányi gyűlésén [...]

Elnök üdvözlí a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Elnök kéri a gyűlést, hogy a jegyzőkönyv hitelesítésére két testvérünket biza meg [...]

Vass Márton elnök ismerteti a M.N.Sz. 100, intézőbizottságának marosvásárhelyi gyűlésén elhangzott határozatokat és javaslatokat és a magyar néphez szolo kiáltványt.¹¹

A gyűlés az ismertetést egyhangulag tudomásul veszi.

Következőkben Kimpian Simon szol a M.N.Sz igazi munkájáról és a magyar nép öntudatáról.

Ez után Vass Márton elnök kéri a tizedeseket hogy számoljanak be munkájukrol, mondjanak kritikát a vezetőségről és önkritikát magokrol.

A beszámolást Jozsa Ferencz kezdi el és folytatja Zsigmond Jozsef, Péter János, Sántha Ferencz, Varga Mihály, Vass Sándor, Madaras Béla, Király István, Biró Dezső és Vass Márton akik a munkát továbbra is vállalják.

Ez után beszámolnak még Mezei Ferencz, Biró Jozsef, Biró A.Jozsef, Király Pál, Toth Ferencz, Balogh Mihály, Ujfalvi István akik a további munkát nem vállalják.

11 1945. november 15–18. között Marosvásárhelyen ülésezett a Magyar Népi Szövetség „százasa” intézőbizottsága, a tanácskozás után kiadott kiáltványról van szó.

A gyűlés Vass Márton zároszávaival ér véget amikor is kéri, hogy tartson ki mindenki a demokrácia mellett és a M.N.Sz. ügyei mellett.

Ezek után az elnök elszámolásra hívja fel a tizedeseket.

Mivel több tárgy nincs az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

12/1946

Jegyzőkönyv

Felvétellett Sóváradon 1946 VIII 4 én a M.N.Sz. Intézőbizottsági gyűlésén.

Jelen vannak [16 tag].

Vass Márton a M.N.Sz. elnöke üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Az Elnök azután megtartja a bevezető beszédét kiemeli, hogy soha sem volt nagyobb szükség a magyar egységre mint éppen most, mivel a sovinszta uszítás éppen most van a tetőfokán. Ezért minden demokratikus magyarnak egységbe kell tömörülni, hogy így elérhessük a teljes jogegyenlőséget.

Az Elnök azután ismerteti, hogy a községi előjáróság rendeletet kapott, hogy Koródy Józsefnét segítse elő abban, hogy 1946 szept. 1 jén megnyithassa az óvodát. A gyűlés egyhangulag úgy határoz, hogy ezen rendeletet el nem fogadja és meghozza a következő határozatot: Sóvárad M.N.Sz. Intézőbizottsága személyi kérdésekkel nem foglalkozik, de nemzeti jogaink megcsonkításának látja, hogy egy színmagyar községben román nyelvű óvoda működjön. A magyar nyelvű óvoda működését akkor látja biztosítottnak, ha a felügyeleti jogot a magyar Tanfelügyelőség¹² biztosítja. Éppen ezért arra kéri az Intézőbizottságot és vármegyei vezetőségünket, hogy szíveskedjék az ügyben a leghatározottabban közbelépni és mindent elkövetni, hogy az óvónő kinevezését valamint a felügyeleti jogot a magyar Tanfelügyelőség eszközölje és gyakorolja - biztosítván ezzel a tiszta magyarajku községben az óvoda magyar tannyelvét.

12 A jegyzőkönyv a vármegyei Magyar Tankerületi Főigazgatóságra utal.

Bár a mai napig még rendelkezés nincs de azt halljuk, hogy arra törekvés van, hogy községünkben felállítsák a román nyelvű állami iskolát. Hattanerős felekezeti iskolánk van. Teljesen biztosítja a Népoktatást. Magyar anyanyelvű az egész község. Jó lenne, ha Központunk ennek utána nézne...

Az elnök ezután felkéri Lőrincz Andrást a Választási Bizottság elnökét, hogy számoljon el a választási alapra gyűjtött pénzzel.

Lőrincz András beszámol a választási alapra gyűjtött pénzzel [...]

Azután Madaras Béla lemond pénztárnoki állásáról. Az Intézőbizottság egyhangulag úgy határoz, hogy lemondását nem fogadja el!

Biró Dezső a M.N.Sz. titkára előadja, hogy a halászat ügye bonyolódik és határozzon az Intézőbizottság, hogy a községben vagy idegennek adja-e ki a halászerületet.

Az Intézőbizottság úgy határoz, hogy idegennek nem lehet a halászatot kiadni, csak ha 10.000.000 lei garanciát tesz le [a] bérlő. A helybeli esetleges bérlőknek nem kell semmi garancia. Az Elöljáróságnál tiltakozzon az Intézőbizottság, hogy ha a nép ellene van nem lehet kiadni a halászoknak.

A cukor ügyében is foglalkozott az Intézőbizottság. Követeli, hogy mielőbb járjon el a községi Elöljáróság, hogy vizsgálja ki, hogy ki a hibás, hogy a nép miért nem kap három hónapja cukrot.

Több tárgy nem lévén az Elnök a gyűlést befejezi.

K.m.f.

10/1947

Jegyzőkönyv

Felvétetett a sóváradi M.N.Sz. 1947 évi Szeptember hó 27 - én tartott nagygyűléséről.

Jelen vannak a vezetőség és 73 M.N.Sz. tag, valamint a sóváradi R.K.P. sejt 17 tagja.

Elnök üdvözlí az elég szép számban megjelent érdeklődőket és a nagygyűlést megnyitja. Megnyitó beszédébe ismerteti a nagy-

gyűlés egybehívásának célját, majd pedig utasítja Fazakas Lajos titkárt, hogy a v.m. M.N.Sz.¹³ által és a Nemzeti Parasztpárt elleni per¹⁴, valamint a görög nép hősie harca a szabadságért és a demokráciáért, – tárgyában – kiadott téziseket olvassa föl.

A tézisek fölolvása után Vass Márton v.m.¹⁵ elnök testvérünk fölvilágosító és tájékoztató beszéde hangzik el.

Vass Márton v.m. elnök testvérünk beszédében rámutat arra, hogy tulajdonképpen a demokratikus pártok megalakulása moszkvai közbenjárásra, csakis Stalin generalisimus-nak köszönhető, ugyanis az 1944 évi október elején átvonuló és fölszabadító „dicsőséges vörös hadsereg” – hangos, többszöri éljenzés – nyomában jöttek a Mánium bandái, akik ártatlan embereket és asszonyokat hurcoltak el és a párnapos kényuralmuk alatt állandó rettegésbe tartották a község összes lakóit.

Vass Márton elnök testvér beszédében hangoztatja az Egeresi és Szárazajtai borzalmas vérengzéseket amiket szintén Mánium hordái követtek el, amikor is több ártatlan székely testvérünkkel előre megásatták a saját sirjaikat és azután a legkegyetlenebb módon legyilkolták őket.¹⁶

Elnök testvérünk megemlíti, hogy most midőn pár nap múlva megkezdődik Mánium és társai, illetve a Nemzeti Parasztpárt elleni per, a nép fog ítélkezni felettük és az a sok embertelenül elkövetett gaztett nem lesz elfelejtve és méltó büntetésüket nem fogják elkerülni.

13 A MNSz Maros-Torda vármegyei szervezete.

14 1947 júliusában letartóztatják a Nemzeti Parasztpárt vezetőségét, a hónap végén a Nagy Nemzetgyűlés feloszlatta a pártot. A jegyzőkönyv a bukaresti katonai törvényszéken a pártvezetők ellen folyó perre utal.

15 Vass Márton Maros-Torda vármegyei elnöknek szerepe volt a Magyar Népi Szövetség országos vezetésében is: a Temesváron tartott III. országos kongresszuson (1947. november 21-23) Juhász Lajossal és Bányai Lászlóval együtt alelnöknek választják. Eredetileg Kurkó Gyárfás ellenében elnöknek akarták jelölni, de nem vállalta.

16 1944 szeptemberében Észak-Erdélyben a visszavonuló front mögött félkatonai alakulatok szerveződtek, az ún. Manium-gárdistákból és önkéntesekből. A jegyzőkönyvben említett helységeken kívül más településeken is gyilkosságokat követtek el (Gyanta, Csíkszentdomokos, Gyergyószentmiklós, Bánffyhunяд).

Többihez hasonló gaztett elkövetése után történt, hogy moszkvai közbenjárásra ezt a horda bandát az orosz katonai parancsnokság Észak Erdélyből visszavonultatta¹⁷ és helyébe már csak a demokratikus Román államvezetés vehette át a közigazgatást, amelyik teljes egyenjogúságot biztosít mindenféle nemzetnek.

Végül még egyszer hangoztatta, hogy Mánium és társai elítélésénél a nép nem fog megfélemlkezni arról a sok gaztettről, és vandalizmusi cselekedetokról amit Manium és pribékjei a magyarsággal szemben elkövettek és méltó büntetésük kihirdetését fogja követelni.

Vass Márton elnök testvér beszédét több esetben is meg kellett szakítsa mert a nagygyűlésen megjelentek egyhangulag közbekiáltásokkal halálbüntetésüket követelte nemcsak Mánium és társainak hanem a szekértolónak is.

Vass Márton beszéde után Király István testvérünk emelkedett szollásra, aki szintén hangoztatta beszédében, hogy Manium és szekértolói hogy akarta a székelységet valósággal egész Erdélyből kihurcoltatni, ahova pedig 1000 éves tradicionális történelmi múlt köti. Ezután egy szomorú élményét ismertette, amikor Mániumék voltak a kormány élén. Az esemény 1929 év folyamán történt Lupényben. Abban az időben ugyanis a munkásság nagyfokú elnyomatásba részesült amiért is szervezkedészerűen sztrájkba léptek és emberségesebb bérösszeg megállapítását kérték. Ezzel szemben fegyveres karhatalmat vezényeltek ki és több mint 126 embert gyilkoltak le egyetlen nap alatt.¹⁸

Király István megemlékszik beszédjében arról is, hogy a Manium bandái által elhurcolt 8 ember közül még a mai napig is 6-ton távol vannak,¹⁹ lehetséges az is, hogy azóta már nincsenek az élők

17 A 1944. november 12-én rendeli el Vinogradov szovjet tábornok, hogy két napon belül a román „reakciós közigazgatás el kell hagyni Erdélyt”, mert nem biztosítja a fegyverszüneti feltételek végrehajtását és a demokratikus magyarság jogait. A román közigazgatás 1945 márciusában tér vissza Észak-Erdélybe, az első Groza kormány megalakulása után.

18 A zsilvölgyi bányászok sztrájkja 1929. augusztus 5-én robbant ki. A kormány a tömegbe lövetett.

19 1944 őszén Maros-Torda vármegyéből közel 4 000 magyar lakost hurcoltak el a Maniumgardisták Földvárra és Tîrgu-Jiu-ba, akiknek egy része meghalt az internálótáborokban.

sorába. Névszerint a következők: Vass András, Deák, Biró I. Ferenc, Ádám András, Biró G. Géza és Tóth Mózes kiknek mindössze csak az volt a bűnük, hogy a vörös hadsereg előtt letették fegyverüket és visszatértek családjuk körébe.

A nagygyűlés egyhangulag követelte a halálbüntetés kiszabását, úgy a Maniu banditák mint pedig szekértolói részére is lehet az bármily nemzetiségű is.

Varga Dénes testvér hozzászólása következik, aki javasolja a Mánuiék perébe ítélkező bíróságnak a nagygyűlésen elhangzottakról táviratban történő értesítését.

Zsombori Vilmos a helyi R.K.P. titkára, Schipeki Béla és Józsa Ferenc testvérek hozzászólásai következtek akik szintén rávilágítottak a Maniu féle banditák tömeggyilkolásaira és szörnyübnél szörnyübb gazzetteire.

A nagygyűlésen jelenlévők ujjolag követelték a legsúlyosabb ítélet kiszabását Mánui és társaira.

Több tárgy nem lévén elnök mielőtt a gyűlést bezárná a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Varga Ferenc és Jánosi Beniamin testvéreket végül megköszöni a megjelenést és a gyűlést bezárja.

K.m.f.

2/1948

Jegyzőkönyv

Felvétetett a sóváradi M.N.Sz. Intéző és Végrehajtó bizottság 1948 évi február hó 28-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak:

Jóni György szovátai kiküldött, Biró Géza a M.N.Sz. elnöke, Lőrincz András k.b. elnök, Király László ig. tanító, Kimpian Simon, Madaras Béla, Sántha Károly pénztáros, Vass Albert, Sántha Gedeon, Varga Mózes, Átyim Károly, Király István, Kikrály Károly, Vass Sándor, Bartha Béla és Fazakas Lajos titkár és jegyzőkönyvvezető.

Elnök üdvözlő üggy Jóni Györggy szovátai kiküldöttet, mint pedig a helyi megjelenteket és a gyűlést megnyitja.

Jóni Györggy kiküldött elsősorban is megállapítja, hogy helyi szervezetünk Király István személyében szervező felelőssel rendelkezik és hogy a szervezés eddigi menete is a legjobb keretek között történt. Egyben felhívja úgy a szervezőt, mint pedig a végrehajtó illetve intézőbizottság figyelmét arra, hogy ezután még nagyobb lendülettel folytassák a már megkezdett illetve beindított szervezési munkálatokat.

Kiküldött beszédébe rámutat arra, hogy mily nagyfontosságú jelentőséggel bír a jeleni időben a szervezet taglétszámának felemelése és hogy az csakis úgy érhető el ha a szervezési munkálat elősegítésében mindenki egyformán szívet és lélekkel bekapcsolódik ezen nagy horderejű munkálatba.

Továbbá rámutat arra is hogy ezután minden egyes tagságot fizető családfőt ingyenes tagsággal követhet a feleség és hogy ezáltal a további szervezés mennyire elő van segítve, mert a jelenlegi nehéz pénzvviszonyok között sokkal könnyebben fizethető egy tagsági díj, mintha mindkét fél tagságot kellene hogy fizessen és ezáltal sokkal nagyobb lelkesedéssel kapcsolódnának be a még nem tagok a M.N.Sz. kötelékébe. Beszédében javasolja, hogy a politikai beszámoló sem az Intéző és Végrehajtó bizottsági gyűlésekről sem pedig a nagygyűlésekről semmilyen körülményekből kifolyólag ne maradjanak el.

Kiküldött érdeklődik az Egyház és a M.N.Sz. közötti viszonyról. Miután erre vonatkozólag felvilágosítást kapott elégtétellel veszi tudomásul, hogy az Egyház és a M.N.Sz. közötti viszony a lehető legjobb.

Király László ig.tanító kultur beszámolója következik és kiküldöttnek beszámol az eddigi kulturális munkálatokról. Kiküldött elégtétellel és dicsérettel adozik az eddigi kulturális munkálatokért.

Jóni Györggy kiküldött megemlékezik a pár nappal ezelőtt megtartott történelmi fotosságu „Egységes Munkás Párt” meg-

alakításáról.²⁰ Beszédében rámutat arra, hogy milyen nagy jelentőséggel bír a mai időkben egy ilyen nagy tömegnek az együttműködése, mert amint mondotta „Ahol a tömeg ottan az erő” és ha erő van akkor a reakciosokkal végképppen le lehet számolni, és azután nem fogják tudni az ártatlan munkás osztályokat megint kizsákmányolni és teljes elnyomatásban részesíteni.

Végül a kiküldött kéri a helyi szervezet vezetőségét, hogy a közeledő vetési csatában a legnagyobb lelkesedéssel kapcsolódjon bele és legyen segítségére a közigazgatási szerveknek, hogy minél eredményesebb munkát tudjon elérni. Ugyancsak kéri helyi szervezetünket, hogy az „Emge” tanfolyamok megrendezését minél szélesebb körben támogassa.

Legvégül Jóni György kiküldött érdeklődik a „Sajtó Honap” megrendezése felől. Miután erre vonatkozó tájékoztatást kapott amit megelégedéssel vett tudomásul köszöni a megjelentek megjelenését.

Végül elnök megköszöni kiküldött nagy fontosságú beszámolóját az összes megjelentek megjelenését a gyűlést – miután a jegyzőkönyv hitelesítésére Király László és Varga Mózes testvéreket felkérte – bezárja.

K.m.f.

8/1948

Jegyzőkönyv

Felvétellett a sóváradi M.N.Sz. Intéző és Végrehajtó bizottság 1948 évi November hó 26-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak: Vass Márton képviselő testvér valamint úgy az Intéző mint a végrehajtó bizottság teljes egészében.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Megnyitó beszédében rámutat, illetve megemlékezik Barabás István legyilkolt gazdasági reszort felelősünkről a következőkben: Mint ismer-

20 1948. február 21-23 között Bukarestben tartották a Román Kommunista Párt és a Romániai Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusát: megalakult a Román Munkáspárt.

retes e hó 21-én este 6 órai kezdettel az M.N.Sz.helyi szervezetének műkedvelő csoportja a „Szabadság szerelem” című szindarabbal állott elő, hogy azzal szorakoztassa az egybegyűlt közönséget majd ezt követően pedig táncmulatságon vegyen részt. Beszédében kitér arra, hogy annak dacára, hogy a legszebb kimenetelű illetve legsimább lefolyású kellett volna legyen a megrendezett előadás illetve táncmulatság mégis az a sajnálatos körülmény történt, hogy az ifjuság egy külön csoportja amelyik mind olyan elemekből adódik össze amelyik csoport teljesen távol tartotta magát az összes demokratikus szervezetektől sőt nemcsak hogy nem vett részt a közösségi munkákban, hanem azok munkáját mindenben gátolta illetve akadályozta.

Továbbmenően beszédében rámutat arra is, hogy ez a bizonyos külön álló ifjúsági csoport valósággal a barbárizmus módjára előre megfontolt szándékkal gyilkolta meg Barabás István testvérünket a reakció jegyében.

Mielőtt beszédét befejezte volna kérte az Intézőbizottságot, hogy a legyilkolt Barabás István testvérünket mindenki tartsa meg emlékezetében, sőt annál többet tegyen, úgy a hátramaradott özvegyet mint pedig a hátramaradott 2 kiskorú árvát a legmesszebbmenő úgy egyéni mint pedig közösségi támogatásban részesítse.

Ezútan felkéri a gyűlés minden egyes tagját hogy szoljanak mindannyian a tárgyhöz [...]

Vass Márton képviselő testvér hozzászólása következik. Nevezett rámutat arra, hogy ez a sajnálatos körülmény amelyik községünkben megtörtént, ennek egyedüli oka csakis a folyamatban levő „Osztályharc” és éppen ezért a legnagyobb éberségre hívja fel figyelmét a gyűlés minden egyénének.

Beszédében fejtegeti, illetve részletesen ismerteti az osztályharcot, annak megkezdett időpontjától, amely már az ösközetség megszűnésével kezdődött, egész jelen napjainkig. Rátér, hogy a városi dolgozók tömege az osztályharcot majdnem teljes egészében megvívta, mert magáévá tette a Marx, Lenin és Sztálin elvtársak

tanait. Rámutat arra is, hogy a falusi dolgozók ezeket a tanokat még mindig nem akarják magukévá tenni, sőt mi több valósággal nagyrésze még mindig távol tartásuk magukat a Demokratikus fejlődéstől és éppen ez az oka annak, hogy ilyen szégyenteljes módon követtek el harcostestvérünkkel szemben gyilkosságot.

Rövid külpolitikai beszámolójában ismerteti hogy a még létező kapitalista államokban a munkás osztályok mily erős harcot folytatnak a kapitalista rendszer felszámolásáért.

Vass Márton képviselő testvér nagyon értékes hozzászólását illetve beszámolóját a gyűlés minden egyes tagja nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta végig.

Biró D. Albert szervező felelős javaslata következik mely javaslatban arra kéri a gyűlést, hogy jelen jegyzőkönyv kivonata a Sajtólevelünk útján leközlés végett legyen beküldve a Népujság²¹ kiadó hivatalának.

Gyűlés a javaslatot elfogadja és felszólítja a sajtólevelezőt, hogy tegye meg a szükséges lépéseket, illetve intézkedéseket.

Tárgysorozat végeztével elnök köszöni a megjelenést és felhívja minden egyes jelenlevő figyelmét arra, hogy ez év december hó 5-én tartandó M.N.Sz. népgyűlésre minél több tagot szervezzen be, hogy a gyűlés minél nagyobb számu legyen annál is inkább mivelhogy vármegyei kiküldött fogja a népgyűlést megtartani. Végül felkéri a gyűlés tagjait a jegyzőkönyv aláírására és a gyűlést bezárja.

2/1949

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóváradai M.N.Sz. intézőbizottságának 1949 december 2-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak Jakab József megyei kiküldött, Mezei László körzeti kiküldött, Tikosi József a R.M.P. alapszerv. titkár és az Int. Bizottság 22 tagja.

21 A Brassóban megjelenő Népi Egység (a MNSz. félhivatalos lapja) nevét 1948. március 2-ától „Népujság”-ra változtatják, Kurkó Gyárfás helyett Szabédi László lesz a felelős szerkesztő.

Király István üdvözi a megjelenteket a gyűlést megnyitja. Átadja a szót Jakab József megyei kiküldöttnek. Jakab József legelőször is kéri a szervezet vezetőit, hogy a beszámolókat röviden tartsák meg [...]

Mezei László kifejti, hogy a M.N.Sz. új irányt vesz fel. Eddig kimerült a szervező munkába. Osztályharcos szellembe kell ezt az új irányt vinnie. Fel kell legyen fegyverezve politikailag. Az ötéves terv sikeres végrehajtásához magasabb felkészültségű tömegekre van szükség. A terv végére 80%-al kell az élelnívó emelkedjen.

Jakab József is kihangsúlyozza, hogy minden M.N.Sz. vezetőnek politikai munkát kell végeznie.

Ahhoz hogy a szocializmust fel tudjuk építeni szükség, hogy tanuljunk. Utána a felszabadulás utáni megvalósításokra tér ki. Az ipar fejlesztése is egyik fontos tenni való. Nagyszerűen vázolta azt a helyzetet ami a legnagyobb szükség idején milyen segítséget adott a Szovjet-Unió és mit követeltek az imperialisták, hogy ők segítsenek dolgozóinkon. Tehát mindezt politikailag is meg kell vizsgálni, hogy megérthessük. A világpolitikai helyzetről is bőven ad felvilágosítást. Kéri, hogy a hozzászólások alkalmával a meg nem értett kérdéseket tegyék fel. Kérdése senkinek sincs, mivel a beszámoló kimerítő volt.

Mezei László ismerteti a versenypontokat melyeket a megye küldött ki. Tudatja, hogy Sóvárad Mogyoróval²² van versenyben. Falura csak a Falvak Népe naptára lesz kiküldve a létszám 50%-át véve alapul. kéri a népszerűsítését.

A M.N.Sz. vezetősége addig marad a helyén amíg a megyétől kijönnek és a nagy gyűlésen megcsinálják az átszervezést.

Foglalkozik a nehézségek feltárásával, hogy azokat fel is tudjuk számolni. A nehézség takargatása csak hátrányára lesz a szervezetnek.

Az utcafelelősök mellé Király István beosztja a Végrehajtó bizottsági tagokat és megadja a szükséges utasítást. Helyi problémákkal foglalkozik.

22 A közeli Nyárádmagyarósról van szó.

Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést bezárja
K.m.f.

1/1950

Jegyzőkönyv

Készült Sóvárardon 1950 január 8-án a Magyar Népi Szövetség taggyűlésén.

Jelen vannak Király István elnök, Kapás Győző megyei kiküldött [...] valamint a M.N.Sz. tagjai közül 175 -ön.

Elnök üdvözli a magjelenteket valamint Kapás Győző megyei kiküldöttet és a gyűlést megnyitja [...]

Király István elnök után felkéri Kapás Győző megyei kiküldöttet, hogy tartsa meg a beszámolóját. A felkérés után Kapás Győző elvtárs, megyei kiküldöt részletes beszámolót mond a belpolitikai helyzetről igen részletesen beszél a nemzeti kérdésről össze hasonlítja a mult nemzeti kérdést a mai nemzeti kérdéssel. Továbbiakban részletesen beszél a belső elenségről a reakcióról és itt megemlíti, hogy megyénkben is egy rémhirt terjesztettek a pénz romlásáról ami egyáltalán nem vált be, de sok dolgozo testvérünk nagyon rosszul járt a rémhírterjesztés alkalmával igen magasra emelkedett a szabad forgalmi áruknek az ára [...]

Ezek után a megyei kiküldöt igen behatoan foglalkozik a külpolitikai helyzetről beszédében végig megy az angol-amerikai imperialista táborhoz tartozo összes országok politikai helyzetéről, megemlíti többek között a szabad Kína végleges felszabadulásáról.

Továbbiakban az általános belpolitikai helyzetről valo beszámolás után igen részletesen beszél az 1950. év egy éves gazdasági tervről ezt a tervet részleteibe veszi és igen népiesen érthetően megmagyarazza.

Ezek után a községünkben lépten-nyomon előfordulo kulák kérdést dolgozza fel, és itt részletesen kielemezti, hogy kik a szegény parasztok, közép parasztok és kik a kulákok. A kulák kérdéssel kapcsolatban kifejti, hogy sokan vannak még sorainkban kik még nem értették meg az idők szavát és így szembe fordultak velünk

és így Sóváraddon a M.N.Sz. kebeléből a megyei végrehajtó bizottság meg vizsgálása alapján Biró Géza ifj, Adorjányi Árpád, Biró M. István testvéreinket kizárásra, valamint Fekete Ferencz és Sántha Balázs testvéreinket egy-egy fél évi tagságának a felfüggesztését javasolja, felhozva a fenti testvéreink hibáinak nagy részét [...]

Mivel a napirend befejeződöt mivel igen kevesen szoltak hozzá az elhangzottakhoz a jelen levő Vass Márton nagy nemzetgyűlési képviselő kéri a további hozzá szolást. Erre a felhívásra Madaras András testvérünk szól hozzá kiemeli Kapás Győző megyei kiküldöt igen részletes beszámolóját, és kéri hogy Vass Márton tartson egy előadást mint falunk szülötte és világítsa meg előttünk az utat. A közgyűlés tagjai egyhangulag kéri hogy Vass Márton tartsa meg előadását.

Ezek után Vass Márton beszél a M.N.Sz. tagjainak, többek között felhívja a testvéreket az olvasás igen fontoságára különösen a marxista-leninista könyvek és a szép irodalmi könyvek olvasására.

Továbbiakban igen részletesen beszél a munkás-paraszt szövetségről ezt a kérdést igen részletesen dolgoza fel igen érthetően magyaráza meg.

Ezek után a szocializmus építésének tervéről beszél igen népi nyelven és érthetően.

Ez után a szervezeteti gazdálkodásról beszél olyan kérdéseket világít meg amit eddig erről a kérdéstről tagjaink nem tudtak.

A közgyűlés nagy tetszéssel fogadta az előadást.

Mivel több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

2/1950

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóváradi M.N.Sz. intézőbizottság 1950 jan. 13-án tartott gyűléséről.

Jelen vannak Király István elnök és 32 -en az intézőbizottsági tagok.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja [...]

Elnök bejelenti, hogy a Párt Őt más helyre állította és ezért a M.N.Sz. vezetését más emberre kell bízunk. Elnök tisztségéről lemond és maga helyett ajánlja Átyim Károly tagot. Alelnöknek Abodi Sándor utcatizedest aki maga helyett neveljen ki egy tagot. Kéri a véleményt a jelenlevőktől.

A gyűlés egyhangulag a jelölteket megválassza [...]

Király István bejelenti, hogy a Gazdakör mint olyan megszűnik, hogy régi társadalmi rendszer maradványa. Egyben bejelenti, hogy vagyona is van. Majd a koordonáló bizottság fog dönteni, hogy a vagyonával mi legyen. Felkéri jelenlevőket, hogy szóljanak hozzá.

Senki se szól hozzá. [...]

7/1950

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóvárad M.N.Sz. intéző bizottságának 1950. Március 11-én tartott rendes gyűléséről.

Jelen vannak: Átyim Károly elnök és 20-an a bizottság tagjai közül. [...]

Elnök bejelenti, hogy a taggyűlést holnapra 1950 március 12-én meg kell tartuk, mert már okvetlen szükséges. Utasítja a körzetfelelősöket, hogy mozgósítsák az utcafelelősöket a gyűlés meghívására.

Nagyobb mennyiségű broszura érkezett a szervezethez. Minden intéző és végrehajtó bizottsági tag az utcafelelősökkel együtt ki kell vegye a részét a munkaterv szerint. Ezért gyűlés végeztével mindenki megkapja a ráeső részt.

Tagok vállalják is.

Biró M. István kérést adott be, melyben igazolja magát a kizárás miatt. Kérését mi a megyéhez küldjük fel és ott majd döntenek a kérdésben. Titkár a kérést megkapta és a megyéhez továbbította is. [...]

Elnök bejelenti, hogy az E.M.G.E. megszűnt és a vagyona a szövetséghez tulajdonába ment át. A járási népt. alelnöke volt kint

és egy jegyzőkönyvet is vettünk fel az átadásról. Jegyzőkönyv egy példánya az irattárunkban maradt.

Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést bezárja.

K.m.f.

11/1950

Jegyzőkönyv

Mely felvétellett a sóvárad M.N.Sz. 1950 június 4-én tartott gyűléséről [...]

Király István a kiértékelés során az alábbiakban teszi meg: Először is hivatkozik Lenin szavára amikor a nagytömegre azt mondta egy alkalommal, hogy annak beszélni nem érdemes. Egy másik alkalommal 28 embernek kellett beszélni és azt mondta ezeknek érdemes beszélni. Mi ma kevesen vagyunk jelen és az aki ma eljött érdemes nekik beszélni. Kéri a jelenlevőket, hogy azokat akik nem végzik rendesen a munkát cseréljék le és helyettesítsék dolgozó tagokkal. A mai gyenge beszervezésért felelős a szervezet vezetősége. Az utcafelelős maga sem jelent meg, akkor hogy jöjjön el a tag? A jelenlegi gyűlés példa lesz a vezetőségnek, hogy a legközelebbi gyűlésre a szervezés jobban történjen. Egy uton kell haladnunk amelyet a R.M.P. jelölt ki a mi számunkra is.

Nagy Lajos elvtárs is hozzászól és helyesli Király I. megállapítását a tagok jelenlétével kapcsolatosan. Helytelennek tartja a hallgatást. Nem szólnak hozzá a beszámolókhöz.

Községünkbe megalakulás előtt áll a kollektív gazdaság. A reakció befolyása alatt tartja a községet. A kollektív gazdaság meg akarja szüntetni a nyomort hazánkban. Sok olyan hír van mely rettegésben tartja a lakosságot. A szegényparasztságban keresztül terjesztik a híreket. Ezek nem igazak. A kollektív gazdaságban majd mindekit munkája szerint fognak jutalmazni [...]

Zsombori Vilmos hozzászólásában a túlszűfolt gyűlésekről emlékezik meg. Ma pedig a távolmaradást az alakuló kollektív gazdaság megalakításával szembeni passzív magatartásnak tudja be. Falun is a szocializálás útjára kell lépni épp úgy mint városban.

Kéri a jelenlevőket, hogy a dolgokat tegyék magukévá és kapcsolódjanak bele a kollektív megalakításába.

Több tárgy nem lévén elnök helyettes a gyűlést bezárja.

K.m.f.

13/1950

Jegyzőkönyv

Felvetett Sóváraddon az M.N.Sz. Intéző V.B. és utcafelelősök gyűlésén 1950 júl. 28-án

Jelen vannak Csáki Gábor járási kiküldött Átyim Károly M.N.Sz. elnök az Intéző V.B. és utcafelelősök 22-en [...]

Elnök megnyissa a gyűlést ismerteti a napirendi pontokat [...] éppen ezek az eredmények a biztosítéka a R.N.K. ágban is hogy rá térjünk mi is a Szocializmus útjára a munkás osztály hatalmas áldozatot hozott már eddig is hogy karöltve a dolgozó földművessel egy új hazát építsünk fel ahol nincs kizsákmányolás és sajnálattal állapítsa meg, hogy sokan nem értették meg ezt a nagy célt.

Hozzászólások során Varga Dénes, Király István valamint Ádám Márton szoltak hozzá a kollektív gazdaság mellett. Más hozzászólás nem volt.

Végül a gyűlés el határozza hogy Vasárnap azaz 30-án tag gyűlést tartanak és megszervezik a mozgósítást.

Több tárgy nem volt az elnök a gyűlést bezárja az Internacionálé el éneklésével.

Átyim Károly
Elnök

Király Károly
Bíró Dezső